

POSTANOWIENIE

Dnia 19 września 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania F. M.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w N.
o emeryturę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 19 września 2018 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 22 lutego 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] na rzecz adwokata W. O. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych), powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej odwołującemu się w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 22 lutego 2017 r. oddalił apelację F. M. od wyroku Sądu Okręgowego w N. z dnia 16 listopada 2015 r., którym oddalono jego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w N. o emeryturę na podstawie w art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1270 ze zm.; dalej ustawa emerytalna). Rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego zapadło w wyniku ustalenia, że ubezpieczony od 1 lutego 1989 r.

do 31 grudnia 1993 r. nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych, gdyż zatrudniony był jako kierowca samochodu ciężarowego o ciężarze całkowitym poniżej 3,5 tony.

Sąd Apelacyjny podkreślił, że w przedmiotowej sprawie co do spornego okresu zatrudnienia istnieje jednoznaczna dokumentacja pracownicza w postaci umowy o pracę oraz wielu kolejnych przeszeręgowań, z których wynika, że wnioskodawca zajmował stanowisko kierowcy samochodu ciężarowego o ciężarze całkowitym poniżej 3,5 tony. Wobec tego, że ubezpieczony zakwestionował te dowody, Sąd Apelacyjny postanowił uzupełnić postępowanie dowodowe i na tą okoliczność przesłuchał zawnioskowanych przez skarżącego świadków. Zeznania te nie podważają treści dokumentów z akt osobowych. Częściowa modyfikacja stanu faktycznego w oparciu o relacje świadków, polegająca na przyjęciu, że ubezpieczony również wykonywał inne czynności opisywane przez świadków, nie dyskwalifikuje zatem dotychczasowych ustaleń o zatrudnieniu i wykonywaniu pracy na stanowisku kierowcy samochodu o ciężarze całkowitym poniżej 3,5 tony. Nie jest to praca wymieniona w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.; dalej rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.) - wykazie A, dziale VIII, poz. 1.

Ubezpieczony zaskarżył powyższy wyrok w całości, zarzucając naruszenie prawa procesowego, tj.: art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 k.p.c. oraz art. 235 k.p.c. w związku z art. 378 § 1 k.p.c., polegające na wadliwym sporządzeniu uzasadnienia wyroku uniemożliwiającym jego kontrolę kasacyjną poprzez brak prawidłowej kontroli odwoławczej zaskarżonego wyroku, niedostateczne wyjaśnienie motywów zaskarżonego rozstrzygnięcia, brak rozważenia wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów i ograniczenie uzasadnienia wyłącznie do rozważenia zarzutu naruszenia art. 233 k.p.c., podczas gdy apelacja zawierała także zarzuty naruszenia innych przepisów prawa procesowego, do których Sąd drugiej instancji w uzasadnieniu w ogóle się nie odniósł - w szczególności przez całkowite pominięcie zarzutu naruszenia

art. 235 k.p.c. stawianego przez skarżącego w apelacji, w wyniku czego rozstrzygnięcie w sprawie wydano na podstawie dowodów, które przeprowadzone zostały z naruszeniem zasady bezpośredniości, co miało ewidentny wpływ na wynik postępowania, polegający na braku dokonania pełnej kontroli przez Sąd odwoławczy zaskarżonego apelacją wyroku Sądu Okręgowego; art. 231 § 1 k.p.c. w związku art. 233 k.p.c. w związku z art. 378 § 1 k.p.c., w związku z art. 382 k.p.c., przez pominięcie przez Sąd drugiej instancji zarzutu apelacji, polegającego na bezzasadnym domniemaniu, że świadectwo pracy F. M. wystawione przez M. w T. zostało wydane prawidłowo i wskazane w nim stanowisko odpowiada pracom, które wykonywał on w rzeczywistości, w wyniku czego Sądy obu instancji dopuściły się niewszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego. Wskazane uchybienie miało istotny wpływ na rozstrzygnięcie w sprawie, bowiem doprowadziło do niezgodnych z rzeczywistym stanem faktycznym ustaleń, że F. M. nie legitymuje się co najmniej 15-letnim stażem pracy w warunkach szczególnych, a w konsekwencji skutkowało naruszeniem przez prawa materialnego, tj.: art. 184, art. 32 ustawy emerytalnej w związku z § 1, § 2, § 3 i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., przez bezpodstawne uznanie, że F. M. nie spełnił wymogów określonych w powołanych przepisach i tym samym na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie przysługuje mu prawo do wcześniejszej emerytury, podczas gdy materiał dowodowy wskazuje, że spełnił on wszystkie prawem przewidziane wymogi do uzyskania wcześniejszego świadczenia emerytalnego w związku z jego pracą w szczególnych warunkach.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej, ponieważ jest ona oczywiście uzasadniona. W ocenie skarżącego Sąd drugiej instancji, rozpoznając apelację, dopuścił się oczywistych i poważnych uchybień - przede wszystkim w zakresie przepisów procedury cywilnej, które w konsekwencji doprowadziły do błędnego zastosowania przepisów prawa materialnego. Zgodnie z art. 378 i art. 382 k.p.c., Sąd drugiej instancji obowiązany jest rozpoznać sprawę i rozstrzygnąć, czy stawiane orzeczeniu Sądu pierwszej instancji w apelacji zarzuty natury materialnoprawnej bądź procesowej - w oparciu o zebrany w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym materiał

dowodowy - znajdują uzasadnienie. Sąd drugiej instancji powinien przez to rozważyć wszystkie stawiane orzeczeniu zarzuty i wydać swój osąd w tym przedmiocie. Rozważenie zasadności stawianych orzeczeniu zarzutów i argumentacja Sądu drugiej instancji powinno znaleźć swoje miejsce w treści pisemnego uzasadnienia podjętego rozstrzygnięcia. Niewypowiedzenie się przez Sąd drugiej instancji w przedmiocie wszystkich wskazanych w apelacji zarzutów, stanowiące przyczynę braku wszechstronnego rozważenia całego zebranego w sprawie materiału dowodowego prowadzącą w konsekwencji do naruszenia przepisów prawa materialnego stanowi poważną wadę uzasadnienia wyroku i zarazem uchybienie przepisom prawa procesowego mające oczywisty charakter, widoczny *prima facie*, bez potrzeby dłuższej analizy przedmiotowego uzasadnienia. Powyższe stanowi brak dokonania pełnej kontroli zaskarżonego apelacją orzeczenia, a nadto uniemożliwia odczytanie motywów wydanego przez Sąd drugiej instancji rozstrzygnięcia oraz jego kontrolę w toku postępowania kasacyjnego i tym samym stanowi kwalifikowany wypadek naruszenia prawa przez sąd drugiej instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wstępnie trzeba przypomnieć, że ograniczenia dopuszczalności wnoszenia skargi kasacyjnej wynikają z konstytucyjnej roli Sądu Najwyższego w systemie organów wymiaru sprawiedliwości. Zgodnie bowiem z art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1254 ze zm.), rolą tego Sądu w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości pozostaje zapewnienie w ramach nadzoru zgodności z prawem oraz jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych i wojskowych przez rozpoznawanie kasacji oraz innych środków odwoławczych, podejmowanie uchwał rozstrzygających zagadnienia prawne i rozstrzyganie innych spraw określonych w ustawach. Skarga kasacyjna nie jest więc (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc

instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia, gdy się weźmie nadto pod uwagę, że Konstytucja w art. 177 ust. 1 gwarantuje jedynie dwuinstancyjne postępowanie. Ewentualna możliwość dalszego postępowania, w tym postępowania przed Sądem Najwyższym, stanowi uprawnienie dodatkowe, które może zostać obwarowane szczególnymi przesłankami, w tym określonymi w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Odnosząc się do przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., należy zauważyć, że w świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika ona zwykle z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109, z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20 poz. 494, z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437, z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Jeżeli więc przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania miałyby być okoliczności, że skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁴ § 1 w związku z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), skarżący powinien w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia, koncentrując się na wykazaniu kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej

(por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274).

W ocenie Sądu Najwyższego, skarżący nie wykazał kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa procesowego. Nie sposób nie zauważyć, że wszystkie kwestie podnoszone w apelacji (poza zarzutem naruszenia art. 235 k.p.c.) w rzeczywistości zmierzały do podważenia oceny dowodów przeprowadzonej przez Sąd Okręgowy i mieściły się w zarzucie naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Pod pozorem nieprawidłowego przyjęcie domniemania, że świadectwo pracy w zakresie obejmującym okres 1 lutego 1989 r. - 31 grudnia 1993 r. zostało wydane w prawidłowy sposób i przez uprawniony podmiot oraz stwierdza rzeczywiście wykonywany w tym okresie rodzaj pracy, skarżący w rzeczywistości kwestionował wartość dowodową tego dokumentu. Ta kwestia była przedmiotem rozważań Sądu Apelacyjnego, który dokonał ponownej oceny tego dowodu na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego (w tym także dowodów przeprowadzonych w postępowaniu drugoinstancyjnym). Jeśli zaś chodzi o zarzut nieustosunkowania się do naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 235 k.p.c., to Sąd Apelacyjny naprawił to uchybienie i uwzględniając stanowisko ubezpieczonego co do dokumentacji pracowniczej, przeprowadził w tym zakresie uzupełniające postępowanie dowodowe. Następnie stwierdził, że dowody wskazane przez ubezpieczonego nie podważają jej zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy.

W konkluzji, przeprowadzone przez Sąd Apelacyjny dowody oraz ocena zgromadzonego materiału dowodowego wskazuje, że rozważył on wszystkie zarzuty apelacyjne.

Skarżący nie zdołał zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jego skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ k.p.c., należało postanowić jak w sentencji. O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy w postępowaniu kasacyjnym rozstrzygnięto na podstawie § 2 w związku z § 16 ust. 4 pkt 2 w związku z § 15 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. 2016 r., poz. 1714 ze zm.).

